

УДК 341.1

DOI 10.33244/2617-4154.3(16).2024.360-369

О. М. Рябокінь,

аспірант,

Державний податковий університет,

e-mail: aleksria@gmail.com

ORCID ID 0009-0001-0796-5572

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Стаття присвячена дослідженню правових основ забезпечення безпеки в міжнародному праві. XX століття стало періодом, який радикально змінив як саму систему міжнародних відносин, так і традиційні уявлення про базові принципи її організації. Підсумком найбільш масштабного збройного конфлікту в історії людства стало протистояння комунізму та вільного світу, засноване на принципі балансування сил. Ще наприкінці Другої світової війни стало зрозуміло, що людство вступило в якісно нову епоху свого розвитку.

Наголошено, що однією з ключових особливостей цієї епохи стало визнання того, що проблеми національної, регіональної і глобальної безпеки можна вирішувати тільки спільними зусиллями. Тому вже 1945 року на порядок денний було поставлено питання про створення універсальної міжнародної міжурядової організації з основним завданням – забезпечення всезагального миру. Такою міжнародною міжурядовою організацією стала ООН, співзасновником якої є і Україна.

Акцентовано увагу на основних завданнях права міжнародної безпеки, а саме: контроль за неzustосуванням сили чи погрози силою; мирне регулювання міжнародних суперечок; притягнення до відповідальності держав за агресію; підтримка міжнародного миру та безпеки; підтримання принципу неподільності безпеки (безпека повинна бути одною для всіх та однаковою для всіх). Завдання права міжнародної безпеки тісно пов'язані із завданнями міжнародного права, яке розв'язує проблеми загрози миру та розробляє для цього арсенал конкретних засобів. Це сукупність правових та інших методів, спрямованих на збереження миру й запобігання збройним конфліктам і застосовуваних державами індивідуально або колективно.

Ключові слова: міжнародне право, міжнародні відносини, міжнародна безпека, міжнародні конфлікти, міжнародні спори.

Актуальність проблеми. XX століття ознаменувалося радикальними змінами в системі міжнародних відносин та уявленнях про її базові принципи. Великий збройний конфлікт, найбільший в історії людства, закінчився протистоянням між комуністичними та вільними державами, яке базувалося на принципах балансу сил. Уже до завершення Другої світової війни стало зрозуміло, що людство увійшло в нову епоху свого

розвитку. Основною рисою цієї епохи стало усвідомлення потреби в спільних зусиллях для вирішення національних, регіональних і глобальних безпекових викликів. 1945 року виникла ініціатива створити універсальну міжнародну міжурядову організацію, що мала б за основне завдання забезпечення миру. Цією організацією стала ООН, до засновників якої належить і Україна.

У питанні розширення можливостей міжнародних організацій ключовим є осмислення терміна «міжнародна безпека». Політичні та військові кризи привнесли зміни у визначенні безпеки, що відображається як у думках вчених та політиків, так і в повсякденному розумінні. Сучасний підхід до безпеки містить комплексне розуміння цього поняття. Незважаючи на відсутність однозначного визначення «безпеки» в науковій літературі, існує погляд, що в широкому розумінні поняття описує конкретний стан і рівень захищеності держави та її здатність відповідати на зміни умов свого існування і розвитку.

Згідно зі Статутом ООН, Рада Безпеки ООН несе основну відповідальність за забезпечення миру і безпеки у світі, маючи право накладати санкції на агресивні держави. Вплив на рівень сучасної міжнародної безпеки мають численні чинники, включно з особливостями загальної безпеки, загрозами, станом захисту зовнішніх кордонів та внутрішньою безпекою держав. Міжнародна безпека як політичний тренд відповідає на потреби та інтереси більшості країн, оскільки прагнення до безпечного розвитку є одним із основних мотивів людської діяльності.

Стан вивчення теми. Такі відомі вчені з України та інших країн, як І. Ансофф, В. Дикань, А. Дейнека, М. Герасимчук, О. Кузьмін, Й. Петрович, Л. Позднякова, М. Макаренко, В. Котик, Н. Колесникова, Н. Чебанова, В. Яковенко, Н. Гриценко та інші, зробили значний внесок у вивчення теоретичних і практичних питань міжнародної безпеки, а також у розроблення методів ефективної реалізації нових безпекових стратегій.

Мета статті полягає в дослідженні правових основ забезпечення безпеки в міжнародному праві.

Виклад основного матеріалу. Наразі тема безпеки актуальна через агресію російської федерації в Україні, зазіхання інших авторитарних режимів на суверенні країни. У сучасну добу постійних конфліктів потрібен механізм їх оптимального врегулювання, та особливо запобігання конфліктам. Колишній Генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос Галі зазначав, що без миру не може бути прогресу й у суспільстві назриватиме протистояння. А без демократії неможливо забезпечити істотний розвиток; за відсутності розвитку мир не може бути збережений упродовж тривалого часу [4, с. 1].

Сучасне розуміння міжнародної безпеки пов'язує її з усіма сферами людської діяльності. Якщо це так, то потрібно погодитися, що справжньої безпеки не досягти лише накопиченням зброї. До того ж навіть високий військовий потенціал сам по собі не зміцнює безпеку і стабільність. Якщо інші складові безпеки відсутні, високі військові витрати перетворюються на дестабілізувальний чинник і можуть в окремих випадках поставити під загрозу саме існування держави. Підтвердженням цієї тези є події в колишньому радянському блоці, пов'язані з його розпадом.

Не менш важливим для питання розширення можливостей міжнародних організацій є розуміння поняття «міжнародної безпеки». У сучасний період змінилися уявлення про зміст безпеки як у свідомості науковців, політиків, так і на побутовому рівні. Новий підхід до проблем безпеки передбачає і нове розуміння її комплексного характеру. У науковій літературі не існує однозначного визначення поняття «безпека». Так, існує точка зору, що в найбільш загальному значенні вона характеризує конкретний стан і ступінь захищеності будь-якої держави та її спроможність протистояти змінам умов функціонування та розвитку.

В офіційних документах досить часто вживається термін «міжнародна безпека» проте чіткого визнання ці документи не містять. Міжнародна безпека вперше була юридично визначена в Паризькому пакті як інститут запобігання війнам та профілактики їх зародження [4]. У сучасних документах з міжнародного права міжнародна безпека закріплена в статуті ООН. Так, у ст. 1 Статуту ООН йдеться про мету Організації Об'єднаних Націй: «підтримувати міжнародний мир та безпеку». Стаття 33 Статуту ООН визначає, що міжнародні конфлікти мають вирішуватись у мирний спосіб [5]. Резолюції Генеральної Асамблеї ООН також використовують термін у контексті утримання від агресії та розвитку компетенцій ООН щодо колективних заходів з припинення агресії. У Декларації про зміцнення міжнародної безпеки визначений зв'язок між міжнародною безпекою, роззброєнням та економічним розвитком [6].

У сучасній світовій політиці міжнародна безпека розглядається як важлива функція існування світового співтовариства, яка реалізується у процесі роззброєння, закріплення взаєморозуміння і взаємної довіри між державами, ефективного регулювання конфліктів, що виникають.

Зазвичай розрізняють політичну, військову, економічну, екологічну, інформаційну, культурно-цивілізаційну та інші складові міжнародної безпеки. Принципове значення для успішного випробовування безпеки на міцність має морально-психологічний тонус країн, наявність у них державницьких традицій.

Концепція спільної безпеки як одного з базових чинників розвитку системи наднаціональної безпеки на сучасному етапі проаналізована в роботах іноземних експертів у сфері безпеки – Р. Кеннеді, М. Міхалки, Р. Коена. В її основу покладено механізм стримування агресивних дій через формування зустрічних погроз і завдання поразки тому, від кого вона надходить. На думку дослідників, за державами-учасницями водночас, з одного боку, визнається право на військову силу за межами їх територій, а з іншого – цей механізм містить вагомий елемент – «проєціювання стабільності» в ті прилеглі до простору спільної безпеки зони, які можуть негативно впливати на безпеку всіх або певних її учасників. Водночас єдиною дієюю на практиці системою такої безпеки ними визнається Північноатлантичний Альянс [8, с. 21–36].

Загалом система забезпечення міжнародної безпеки перебуває у стані стрімких трансформаційних змін і за сучасних умов остання розглядається в широкому контексті, поєднуючи не лише військові, але й соціальні й політичні чинники, проблеми демократизації та безпеки в окремих державах і регіонах, формування дружніх стосунків, забезпечення належних умов для сталого розвитку. До першочергових завдань у цій

сфері належать такі: спільна відповідальність і спроможність протистояти сучасним загрозам безпеці – тероризму, розповсюдженню зброї, організованій злочинності, фінансовим та інформаційним загрозам.

Сучасна система міжнародної безпеки всеосяжна. У ній розрізняють два моменти. Перший, колективні заходи, – широке міжнародне співробітництво. Другий, превентивна дипломатія, спрямована на запобігання погрози миру та на мирне врегулювання міжнародних суперечок. У систему міжнародної безпеки входять три групи організацій (умовний поділ):

- глобальні (універсальні) міжнародні міжурядові організації – ООН, Рух неприєднання, Всесвітня торгова організація;
- міжрегіональні міжнародні міжурядові організації (НАТО, АНЗЮС, СНД та інші);
- регіональні міжнародні міжурядові організації (ОБСЄ, ОАЄ, ОАД та інші).

Основними завданнями права міжнародної безпеки є: контроль за незастосуванням сили чи погрози силою; мирне регулювання міжнародних суперечок; притягнення до відповідальності держав за агресію; підтримка міжнародного миру та безпеки; підтримання принципу неподільності безпеки (безпека повинна бути одною для всіх та однаковою для всіх).

Як бачимо, завдання права міжнародної безпеки тісно пов'язані із завданнями міжнародного права, яке розв'язує проблеми загрози миру та розробляє для цього арсенал конкретних засобів. Це сукупність правових та інших методів, спрямованих на збереження миру й запобігання збройним конфліктам і застосовуваних державами індивідуально або колективно.

До них можна віднести мирні засоби розв'язання суперечок, роззброєння, заходи із запобігання ядерній війні й раптовому нападу, колективну безпеку, неприєднання й нейтралітет, заходи з припинення актів агресії, самооборону, нейтралізацію та демілітаризацію окремих територій, ліквідацію іноземних військових баз тощо. Усі ці засоби є міжнародно-правовими, бо регламентовані договорами й втілюються в життя на основі принципів і норм сучасного міжнародного права. Серед таких договорів – Угода між СРСР і США про запобігання ядерній війні, підписана 22 червня 1973 року. Згідно з цим документом метою політики обох країн є «усунення небезпеки ядерної війни й застосування ядерної зброї, запобігання виникненню ситуацій, що можуть спричинити небезпечне загострення їхніх відносин, запобігання військовим конфронтаціям...» [4, с. 207].

Для забезпечення міжнародної безпеки найважливішим є створення системи колективної безпеки на універсальній і регіональній основах, а також заходи для досягнення загального роззброєння. Саме вони забезпечують рівну й загальну безпеку.

Формування сучасної безпекової системи відзначається наявністю глобальних питань, де разом із такими відомими, як екологічна, економічна, енергетична, продовольча, демографічна, все більш чітко на перший план виходить питання єдності та уніфікованості світу як комплексної геополітичної категорії. Процеси міжнародної глобалізації характеризувалися значним зниженням спроможності незалежних і самостійних держав визначати свою динаміку політичних змін як усередині власних

національних систем, так і в світі загалом. Дедалі більше країн світу визнають потребу в створенні міжнародних сильних інституцій на регіональному й глобальному рівні. Ширше формується тренд на злиття національних і світових проблем. Вказане актуалізувало питання створення субрегіональних, регіональних і світових безпекових систем. У цьому відношенні найважливішим і невід'ємним атрибутом наявності й роботи усієї міжнародної спільноти є система міжнародної безпеки. Проте наразі не існує комплексної системи міжнародної безпеки, тобто такої, щоб працювала на базі принципів, норм і правил, сформованих у межах однієї міжнародної чи наднаціональної структури.

За умов дедалі більшої інтернаціоналізації суспільних явищ і глобалізації проблем, що стоять перед провідними державами, поняття ефективної міжнародної безпеки суттєво розширюється. Безпека стає всеохоплювальною категорією, що поєднує більшість проблем захисту населення від будь-яких загроз і передбачає наявність умов для нормального функціонування і сталого розвитку суспільства та держави.

Становлення, розвиток і трансформації євроатлантичної системи безпеки належать до найважливіших процесів, що визначають як загальний рівень конфліктогенності в сучасному світі, так і стан забезпечення національної безпеки України. Тенденції, закладені в цих процесах на перших етапах постбіполярного світового порядку, визначають сьогоденне «обличчя» ключових інститутів та режимів регіональної безпеки, а також порядок денний їхньої роботи.

Ці тенденції визначаються трьома групами чинників: змінами у глобальному контексті міжнародної політики, структурними особливостями євроатлантичної системи колективної безпеки та ініціативами провідних держав світу – елементів цієї системи безпеки. До першої групи причетні нові виклики, ризики та можливості, вплив процесів глобалізації та інтеграції, активізація нетрадиційних загроз; до другої – інституціональні зміни (процеси розширення та оптимізації співробітництва) та результати багатосторонньої взаємодії між державами регіону; до третьої – політичні імпульси, які генеруються на державному рівні. Дослідження цих чинників є необхідним для того, щоб зрозуміти загальні траєкторії розвитку євроатлантичної системи колективної безпеки; визначення ключових тенденцій на попередніх етапах та характеристики на цій основі її нинішнього стану.

У новій Стратегічній концепції НАТО визначено, що стримування, засноване на відповідному балансі ядерних та звичайних спроможностей, залишається ключовим елементом загальної безпекової стратегії.

Оборонна політика НАТО заснована на здатності одночасного ведення масштабних спільних операцій та декількох менших операцій, зокрема на стратегічній відстані. Розвиватимуться і підтримуватимуться стійкі, мобільні і здатні до розгортання звичайні сили як для виконання зобов'язань за ст. 5, так і для ведення експедиційних операцій Альянсу. Розвиватимуться можливості для захисту населення і територій від атак балістичних ракет як ключового елементу колективної оборони.

Серед законів у механізмі реалізації повноважень органами державної влади України у сфері оборони потрібно вказати, зокрема, останню редакцію закону «Про

національну безпеку України», відповідно до якої «державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямована на захист: людини і громадянина – їхніх життя і гідності, конституційних прав і свобод, безпечних умов життєдіяльності; суспільства – його демократичних цінностей, добробуту та умов для сталого розвитку; держави – її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності; території, навколишнього природного середовища – від надзвичайних ситуацій» [9].

Надзвичайно важливим чинником процесу вступу України до НАТО є приведення всіх аспектів суспільного життя у відповідність до стандартів країн-членів Альянсу.

Стратегія євроатлантичної інтеграції України має передбачати здійснення комплексу реформ в усіх сферах: політичній, соціальній, економічній, інформаційній, управлінській тощо.

Упродовж останніх років у політичних колах країн-членів НАТО обговорюється питання щодо доцільності реформування блоку. Черговим приводом для вказаної дискусії стала доповідь дорадчої групи, до складу якої входять п'ять найбільш авторитетних колишніх військових командувачів збройних сил США, Великобританії, Німеччини, Франції та Нідерландів. Згаданий документ представлений на розгляд керівництва Пентагону й Альянсу, а його найбільш актуальні питання можуть бути долучені до порядку денного самітів Північноатлантичного союзу.

Основною ідеєю доповіді є обґрунтування можливості нанесення з боку НАТО превентивного ядерного удару в разі існування реальної загрози використання зброї масового ураження проти держав-членів організації. У документі також міститься заклик стосовно докорінного реформування Альянсу та розробки нової спільної стратегії дій для збройних сил США, НАТО та ЄС з метою подолання нових глобальних викликів.

Серед основних загроз визначено релігійний фундаменталізм та екстремізм, міжнародний тероризм, організовану злочинність, розповсюдження зброї масового ураження й послаблення ролі окремих міжнародних організацій.

У доповіді військові стратеги запропонували внести до процедури прийняття рішень у рамках Північноатлантичного союзу ряд радикальних змін, насамперед:

- запровадження механізму простої більшості голосів замість нинішнього консенсусу;
- відміну можливості блокування відповідних рішень з боку окремих держав-членів Альянсу;
- скасування практики обговорення рішень та їх прийняття тими країнами НАТО, військові підрозділи яких не беруть безпосередньої участі в конкретній операції;
- можливість використання військової сили без відповідної резолюції Ради Безпеки ООН у разі існування реальної загрози життю значної кількості людей.

Одними з провідних ініціатив НАТО є ініціатива «розумна оборона». Обговорення способів реалізації ініціативи «розумної оборони» є одним із основних пунктів порядку денного Альянсу. Очікується, що в найближчій перспективі союзникам вдасться досягти принципових домовленостей щодо напрямів розвитку концепції та реалізації

певних конкретних проєктів у її рамках. «Розумна оборона» є реакцією Альянсу на економічну кризу і зниження оборонних витрат у державах-союзниках та націлена на підвищення ефективності оборонних витрат. Основними її елементами є кооперація, пріоритезація, спеціалізація та координація дій із зовнішніми партнерами з метою уникнення непотрібного дублювання програм НАТО.

Концепція «розумної оборони» в НАТО просувається під сильним тиском США. Сутність концепції полягає у спільному фінансуванні та використанні військових спроможностей, зокрема, за пріоритетними напрямками, а також у спеціалізації окремих держав Альянсу в певних оборонних галузях. В умовах фінансової кризи та скорочень військових бюджетів такий підхід має як переваги так і недоліки, оскільки:

– надає додатковій важелі впливу в Альянсі Вашингтону (за умови подальшого розвитку цієї концепції лише США матимуть вичерпний перелік усіх військових спроможностей, усі ж інші країни Альянсу потребуватимуть їхньої допомоги);

– посилює роль НАТО як міжнародної організації (за рахунок країн-членів), у якій завдяки «розумній обороні» з'являтимуться нові воєнні спроможності.

Так, з точки зору Єврокомісії, просування Сполученими Штатами концепції «розумної оборони» перешкоджатиме розвитку військових потужностей ЄС та реалізації проєктів Європейського оборонного агентства. Це додатково посилюватиме кризу Європейської політики безпеки й оборони (ЄПБО) й оборонної промисловості ЄС як її складової на фоні відсутності політичної волі з цього питання у Брюсселі та деяких країн-членів ЄС, які стали менш зацікавленими в розбудові ЄПБО (наприклад, Франція), а також проблем з фінансуванням воєнних бюджетів європейських країн, які обмежують їх здатність забезпечувати виконання оборонних програм і власне операцій ЄС.

Прогнозується, що великі європейські країни-члени НАТО виважено підходять до концепції «розумної оборони» з точки зору її корисності / згубності для їхніх національних оборонних індустрій і братимуть участь лише в тих проєктах у рамках зазначеної ініціативи, в яких вважатимуть за потрібне, розуміючи, що розбудова власної оборонної промисловості могла б стати запорукою подолання існуючих у ЄС проблем безробіття та розвитку технологій і стати новою платформою економічного зростання.

НБСЄ (Нарада з безпеки та співробітництва в Європі) є унікальним переговорним та консультативним механізмом, який спершу об'єднав усі європейські держави, США та Канаду і згодом розширився за рахунок країн Закавказзя та Центральної Азії, що до 1991 року входили до складу СРСР. Сьогодні до процесу долучено 53 країни. Організаційно процес охоплює зустрічі на рівні лідерів держав-учасниць (які відбулися 1975 року в Гельсінкі, 1990 року в Парижі, 1992 року знову в Гельсінкі, 1994 року в Будапешті, 1996 року в Лісабоні) та зустрічі представників держав-учасниць НБСЄ (1977–1978 рр. у Белграді, 1980–1983 рр. у Мадриді, 1986–1989 рр. у Відні), які фактично були тривалими міжнародними конференціями. НБСЄ також організовує різні форуми щодо окремих аспектів співробітництва в Європі, охоплюючи роззброєння, економічне, науково-технічне співробітництво та захист прав людини.

Паризька зустріч на вищому рівні 34 держав, яка відбулася 19–21 листопада 1990 року, зробила значний внесок у формування нових структур європейської безпеки завдяки прийняттю Хартії для нової Європи, що сприяло перетворенню НБСЄ на міжнародну регіональну організацію. З початку 1995 року НБСЄ було перейменовано в Організацію з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Контроль над озброєннями й процес роззброєння вважаються ефективними інструментами для забезпечення безпеки та стабільності, особливо в контексті глобалізації цих процесів, де одним із пріоритетів є запобігання поширенню зброї масового знищення.

Висновки. Отже, світова реальність та інші чинники вказують на багатогранність і всеохоплювальний характер безпеки. З одного боку, це підкреслює взаємозв'язок між безпекою країни та міжнародної спільноти, а також між безпекою та розвитком права. Міжнародне право базується на загальноприйнятих принципах, включно з мирним вирішенням спорів, незастосуванням сили або погрози силою, збереженням територіальної цілісності та непорушності кордонів і незавданням шкоди.

Право міжнародної безпеки є важливою складовою сучасного міжнародного права, де його принципи інтегруються з нормами інших галузей права, створюючи вторинну структуру, що охоплює всю систему міжнародного права. Основу права міжнародної безпеки складають його джерела, такі як Статут ООН, резолюції Генеральної Асамблеї, багатосторонні договори та документи, прийняті провідними регіональними міжнародними організаціями, наприклад ОБСЄ, НАТО, СНД. Зокрема, документи, як-от резолюція «Про незастосування сили в міжнародних відносинах і заборону навечно застосування ядерної зброї» (1972 рік) і «Визначення агресії» (1974 рік), є ключовими для розвитку міжнародних норм.

Документи, прийняті в контексті НБСЄ, такі як Стамбульська декларація, Хартія європейської безпеки, Віденський документ щодо заходів зміцнення довіри та безпеки, заслуговують особливої уваги. Вони є важливими інструментами для вирішення завдань у сфері права міжнародної безпеки. Основні цілі цього права охоплюють контроль за відсутністю застосування сили або погрози силою, мирне вирішення міжнародних спорів, притягнення до відповідальності держав за агресію, підтримку міжнародного миру та безпеки, а також дотримання принципу неподільності безпеки. Завдання міжнародного права безпеки тісно пов'язані з міжнародним правом, яке розробляє методи для запобігання загрозам миру.

Сучасний міжнародний розвиток характеризується трансекторальними і міжсекторальними викликами, що охоплюють урегулювання конфліктів, розвиток і надзвичайну допомогу. Одним з актуальних завдань ООН є забезпечення єдності цілей та координованих дій різних департаментів системи ООН для комплексного вирішення міжнародних проблем. Сьогодні необхідна згуртованість у всіх сферах діяльності.

Регіональні системи колективної безпеки, які охоплюють організації на різних континентах і в різних регіонах, можуть функціонувати за умови, що їхні дії відповідають цілям і принципам ООН. НАТО, як приклад регіональної організації, є міжурядовим форумом, де членські країни зберігають повний суверенітет і незалежність, водночас займаючись спільними консультаціями й прийняттям рішень у політичних та воєнних питаннях, що стосуються міжнародної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики. Київ : МП «Леся», 2022.
2. Актуальні аспекти євроатлантичної інтеграції України. Київ : Інфодрук, 2015.
3. Бодрук О. С. Структури воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т проблем міжнародної безпеки. Київ : НІПМБ, 2019.
4. Briand-Kellogg Pact. 1928. URL : <https://www.uni-marburg.de/de/icwc/zentrum/pdfs/briandkelloggpackt.pdf>
5. Статут ООН. 1945. URL : <https://www.un.org/en>
6. Декларація про зміцнення міжнародної безпеки від 16.12.1970 № 995_a32.
7. Борщевський С. Війна проти України. Другий фронт: гуманітарний. *День*. 2022. № 20 (179). 5 жовтня.
8. Воєнна доктрина України : Указ Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року Про нову редакцію Воєнної доктрини України».
9. Про національну безпеку України : Закон України від 4 березня 2020 року № 522-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/ed20200315>
10. Залевська, І., Удренас, Г. Інформаційна безпека України в умовах російської військової агресії. *Північноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1. С. 20–26.
11. Інформаційна безпека держави у воєнній сфері. Терміни та визначення : ВСТ 01.004.004. 2014 (01). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

REFERENCES

1. Ahresia Rosii proty Ukrainy: istorychni peredumovy ta suchasni vyklyky [Russia's aggression against Ukraine: historical background and modern challenges]. 2022. Kyiv : MP Lesia» [in Ukrainian].
2. Aktualni aspekty yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy [Actual aspects of Euro-Atlantic integration of Ukraine]. 2015. Kyiv : Infodruk (in Ukrainian).
3. Bodruk, O. S. (2019). Struktury voiennoi bezpeky: natsionalnyi ta mizhnarodnyi aspekty [Structures of military security: national and international aspects] / Rada natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy; Natsionalnyi in-t problem mizhnarodnoi bezpeky. Kyiv : NIPMB [in Ukrainian].
4. Briand-Kellogg Pact. 1928. URL : <https://www.uni-marburg.de/de/icwc/zentrum/pdfs/briandkelloggpackt.pdf>
5. Statute UN. 1945. URL : <https://www.un.org/en>
6. Declaration on the strengthening of international security № 995_a32 dd 16.12.1970.
7. Borshchevskiy, S. (2022). Viina proty Ukrainy. Druhyi front: humanitarnyi [War against Ukraine. The second front: humanitarian]. Den, 20 (179), 5 zhovtnia [in Ukrainian].
8. Voienna doktryna Ukrainy [Military doctrine of Ukraine] / Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 veresnia 2015 roku № 555/2015 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony

Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy» [in Ukrainian].

9. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [Law of Ukraine "On National Security of Ukraine"] : Zakon Ukrainy vid 4 bereznia 2020 roku № 522-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/ed20200315> [in Ukrainian].

10. Zalievska, I., Udrenas, H. (2022). Informatsiina bezpeka Ukrainy v umovakh rosiiskoi viiskovoi ahresii [Information security of Ukraine in the conditions of Russian military aggression]. *Pivnichnoukrainskyi pravnychy chasopys*. (1), 20–26 [in Ukrainian].

11. Informatsiina bezpeka derzhavy u voienii sferi. Terminy ta vyznachennia [Peculiarities of using modern information and communication technologies to prevent and counter corruption in the public administration systems] : VST 01.004.004. 2014 (01). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> [in Ukrainian].

O. M. Riabokin. THE LEGAL FOUNDATIONS OF SECURITY IN INTERNATIONAL LAW

This article examines the legal foundations of security in international law. The 20th century was a period that radically changed both the system of international relations itself and traditional ideas about the basic principles of its organization. The result of the largest armed conflict in the history of mankind was the confrontation between communism and the free world, based on the principle of balancing forces. Even at the end of the Second World War, it became clear that humanity had entered a qualitatively new era of its development. One of the key features of this era was the recognition that the problems of national, regional and global security can only be solved by joint efforts. Therefore, as early as 1945, the issue of creating a universal international intergovernmental organization with the main task of ensuring universal peace was put on the agenda. Such an international intergovernmental organization became the UN, which Ukraine is also a co-founder of. The main tasks of international security law are: control over the non-use of force or the threat of force; peaceful regulation of international disputes; holding states accountable for aggression; support of international peace and security; maintenance of the principle of indivisibility of security (security must be one for all and the same for all). The tasks of international security law are closely related to the tasks of international law, which solves the problems of threats to peace and develops an arsenal of specific tools for this. It is a set of legal and other methods aimed at preserving peace and preventing armed conflicts and applied by states individually or collectively.

Key words: international law, international relations, international security, international conflicts, international disputes.

Стаття надійшла до редколегії 2 серпня 2024 року